

Demokrasinin Sınırları*

D. Eric Schansberg**

Çeviren: Hüseyin Bal***

Diğerleri hariç tutulduğunda, demokrasinin en kötü yönetim biçimi olduğuna dair eski bir söz vardır. Başka bir ifadeyle şöyle de söylenebilir: En iyi yönetim biçimi, iyi ve bilge bir lider bulma sorunu dışında, hayırsever ve bilgili bir diktatördür. Demokrasinin güçlü yanları ne olursa olsun, bunlar mutlak olmayıp görecelidirler ve ilgili unsurlara yani yönetilenlere, yönetenlere ve temel kurumlara bağlıdır.

Siyasi temayûlden bağımsız olarak çoğu insan, en azından yönetimin manivelasını kontrol edebiliyorsa, demokrasi için yüksek umutlar besler. Peki, bunlar kontrolü ele geçirebilseler bile, umut garantili midir? Bir kere rasyonel ve irrasyonel cehâlet, efektif siyaset ihtimalini zayıflatır. Zira medyadaki ideolojik ayrımlar -tüketicilerin onaylama eğilimlerini takip ederek- siyasî bilgi ve bilgelikten daha çok, dogmatizme ve aşiretçiliğe yol açar. İlâveten, demokrasinin refleksif bir savunması ve daha fazla demokrasi için halk desteği, çoğunluğun daha az ekonomik ve bireysel özgürlük üreten yetersiz kurumları savunmasına yol açabilir. Dolayısıyla, daha az demokrasi ve daha çok sınırlı iktidar önerileri, yaşamın siyasallaşmasını ve politik çözümlerin geliştirilmesini sınırlandırabilir.

Rasyonel Cehâlet

Kamu tercihi iktisatçıları, genel olarak siyasî piyasaların ve özel olarak da demokrasinin zaaflarına işaret ederler. Örnek olarak, bazı durumlarda menfaat gruplarının orantısız gücü ("azınlığın tiranlığı"); iktidarın çoğunluk tarafından haksız kullanımı ("çoğunluğun tiranlığı"); insanların başkalarının kaynaklarına çökmek için güç kullanmaya düşkün olduğu herhangi bir hükümet sisteminin neden olduğu sorunlar vb. durumlar gösterilebilir. Kısacası çoğunluğa, siyasî piyasalardaki elitlere ve süreci etkilemek için gayretle çalışanlara dair iyimser bir bakış açısına sahip olmanın güçlüğü aşikârdır.

*"The Limits of Democracy", *Cato Journal*, Vol. 41, No. 3 (Fall 2021). Copyright © Cato Institute. DOI: 10.36009/CJ.41.3.9. <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/2021-10/cj-41n3-9.pdf>

**İktisat Profesörü, Indiana Southeast Üniversitesi
***Doç. Dr. | Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF | huseyinbal@ktu.edu.tr
Liberal Düşünce Dergisi, Yıl: 27, Sayı:106, Bahar 2022, ss. 199-216.

Kamu tercihi teorisinin en güçlü tespitlerinden biri, siyasî faaliyetin genellikle yoğun faydalar ve yaygın maliyetler içerdiği'dir. Maliyetler toplam faydalardan çok daha büyük olduğunda bile, maliyetler kişi başına daha küçüktür. Bu incelik, onların ortaya çıkmalarını mümkün kılar. Seçmenlerin siyasî piyasalarda sunacakları çok az şey vardır: mütevacî bir fikir beyanı, belki biraz para ve tek bir oy (Gelman, Silver ve Edlin 2012). Dolayısıyla, "rasyonel olarak câhil ve kayıtsız"dırlar ve dağınık maliyetleri fark etseler bile bunu tolere edeceklerdir. Çıkar grupları, bu tür yasaları şevkle takip ederek, politikacılarla ve bürokratlarla karşılıklı yarar sağlayan alış verişe girişeceklerdir. Siyasî faaliyetlerde bulunanlar ise hükümet müdâhalesi için "iyi hikâyeler" uydurmaya yani başkalarının zararı pahasına kendilerine fayda sağlamamanın (sözüm ona) ülke ve ekonomi için neden iyi olduğuna dair gerekçeler bulmaya istekli olacaklardır. Bunu yani bazılarını zenginleştirmek için diğerlerinin zararına iktidarın kötüye kullanıldığını düşünmek ve belgelemek kolaydır.

Kolko (1963), İlerleme Çağı'nın iş düzenlemesinin arkasındaki ana katalizörlerin "reformcular" yerine iş dünyası liderleri olduğunu öne sürerek, demokrasideki bu kusurun işe yarar bir örneğini gözler önüne sermiştir. Ona göre;

Önemli ticari çıkarlar her zaman bu tür bir düzenleme için ajitasyonun ön saflarında bulunabilir ve iyi niyetli reformcuların sık sık onlarla birlikte çalıştığı gerçeği -aslında onlar için çoğu zaman vazgeçilmezdir-, federal ekonomik düzenlemenin genel olarak düzenlenmiş çıkarlar tarafından kamunun değil, kendi amacını gerçekleştirmek üzere tasarlandığı gerçeğini değiştirmez [Kolko 1963: 59].

Bazı insanlara politika hakkında bilgi sahibi olmaları için para ödenirken, diğerleri politikayı anlamayı ciddi bir hobi olarak görür. Ancak bu modelin sonuçları büyük ölçüde eğitim, gelir veya diğer faktörlerden bağımsızdır. Meselâ, daha eğitilmiş olanlar, genel bilgi, daha fazla bilgi işleme kapasitesi ve daha güçlü eleştirel düşünme kabiliyetleri açısından avantajları göz önüne alındığında, siyaset ve kamu politikası (veya başka herhangi bir şey) hakkında bilgi edinmek için daha iyi bir konumdadırlar (bir tür gelir etkisi). Ancak herhangi bir şeyi öğrenmenin onlar için daha yüksek fırsat maliyeti vardır (bir tür ikame etkisi). Her durumda temel müşevvikler benzerdir: Çoğu seçmenin siyasî sonuçları etkileme açısından sunacak çok az şeyi olduğundan (oyları çoğunluk oylama sisteminde belirleyici değildir), siyaset ve kamu politikası hakkında bilgi sahibi olmanın maliyeti genellikle ciddiye alınmayacak kadar düşüktür.

Brennan (2016: 30), daha fazla eğitim ve daha düşük maliyetli bilgiye rağmen siyasî cehâletin istikrarına işaret etmektedir. Ancak bazı gruplar siyasî bilgi açısından nispeten etkileyicidirler: eğitilmiş, varlıklı, Batı'da yaşayanlar

(Güney'in durumu kötüdür), GOP seçmenleri [GOP, Amerika'da faaliyet gösteren Cumhuriyetçi Ulusal Komite'nin kısaltmasıdır. Bu komitenin üyeleri, kendilerini "özgür ve güçlü bir Amerika'yı gerçekleştirmeye adanmışları" deklare etmişlerdir (Çev.)] orta yaşlı (35-54 yaş), erkek, siyah olmayan ve genel olarak daha az iktidara taraftar olanlar (s. 33-34). Vatandaşların bilgilerinin çoğunu sosyal medyadan almadıkları takdirde, yurttaşlık ve siyaset hakkında daha fazla bilgi sahibi olma ihtimalleri daha yüksektir (Mitchell ve diğerleri 2020).

Bilgi arttıkça erkek, daha fazla eğitime sahip, iş güvencesi olan ve gelir artışının daha yüksek olduğu bölgelerde yaşayan vatandaşların serbest piyasa yanlısı olma ihtimalleri daha yüksektir (Caplan 2007: 28, 154-56). Aynı şekilde, daha yüksek yaş, gelir ve eğitime sahip vatandaşların oy kullanma ihtimali daha yüksektir (s. 157). Ancak (diğerleriyle mukayese edildiğinde) görece etkileyici olan bilginin, nesnel olarak da etkileyici olduğu söylenemez. Bütün bunların hiçbiri, iktidar konusunda fazla iyimserliğe izin vermiyor; hatta bir demokraside bile.

Kamu Tercihî İktisadî ve Medya

Çoğu insan siyaset ve kamu politikası hakkında «rasyonel olarak câhil» olsa da, nispeten doğru olarak algılanan düşük maliyetli bilgileri elde etmek için halâ bazı müşevviklere sahiptirler. Tüketiciler, bilginin maliyeti düştüğünde (örneğin, daha düşük fiyat veya daha fazla erişim) ve faydaları arttığında (örneğin, hayat daha politize hale geldiğinde veya bir konuyu öğrenmede daha fazla finansal çıkar olduğunda) daha fazla bilgi edinmeye meyledeceklerdir.

Bilginin faydaları, algılanan doğruluğu içerir. Ancak eldeki sınırlı bilgi ile tüketicilerin doğruluk duygusu nesnel veya doğru olmayabilir. Diğer bir komplikasyon, tüketicilerin medyadan başka faydalar istemeleridir; örneğin eğlence ve onaylama gibi. Bilgi hal-i hazırda sahip oldukları inançlarla tutarlı olduğunda, daha fazla keyif alırlar. Çünkü kendi kabullerini doğrulayan haber ve görüşlere veya karşıt bir görüşü çürüten medya sunumlarına değer verirler (Mullainathan ve Schleifer 2005; Gentzkow ve Shapiro 2006).

Medya girdilerine olan talep, tüketicilerin tercihlerinden kaynaklanmaktadır. Medya kesinlikle tüketicilerin istediğini yani doğruluk, onaylama ve eğlencenin bir kombinasyonunu veya Munger'in (2008) "doğruluk" şeklinde tesmiye ettiği şeyi sağlamakla ilgilenir. Bu anlamda, medya tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılamakta ve kârını maksimize etmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla medyalar ürettiklerinden dolayı "suçlanmamalıdır"; tıpkı WalMart'ın müşterileri bu kadar iyi tatmin ettiği için eleştirilmemesi gerektiği gibi.

Diğer işletmelerde olduğu gibi, medya üyeleri de diğer fayda maksimize etme hedeflerinin yanı sıra kâr ve tazminat peşindedirler. İlkinde, medya sahipleri, tüketicilerin istedikleriyle değiş tokuşların olabileceği diğer gelir akışlarıyla da (meselâ reklamcılıkla) ilgilenirler. “Haberlerin” doğası, etkisi ve önemi göz önüne alındığında, kendini gerçekleştirmenin potansiyel rolü, başka birçok işten daha büyüktür. Medya içinde, medya sahipleri, haber üreten çalışanlar (gazeteciler, editörler, radyo programı yapımcıları, TV programı sunucuları) ve diğer personel vardır. Kişi “haber üretmeye” yaklaştıkça, parasal olmayan faydalar daha yüksektir. Bir karşı örnek olarak, reklâm veya abonelik satanlar, hikâye yazan veya içerik düzenleyenler kadar tatmin olmazlar.

Medya, bazen kârdan ziyade etki ve statü, gerçeği keşfetme ve sunma, yol-suzluğu baltalama ve adalet için çalışma vb. gibi arzularla yönlendirilebilir. Dolayısıyla, çalışanlar ve mal sahipleri, hedef kitlelerine bağlı olarak, tüketicilerin lehine bilgiler sağlamayı (kişisel veya profesyonel olarak) faydalı veya zararlı bulabilirler (Baron 2006; Besley ve Prat 2006).

Medya, gelirlerle ve maliyetlerle ilgilenir. Daha fazla izleyici ister ve maliyetler ile kalite ayrıca talep edilen fiyat ve miktar arasında tavizler verirler. Tüketicileri Netflix izlemek veya masa oyunları oynamak gibi alternatiflerden uzaklaştırmak isterler. Tüketiciler her ne isterse, medya sağlayıcılar için bu istekler (örn. doğruluk, eğlence, onaylama) ile tarafgirlik arasında değiş tokuş olabilir. Haliyle, tüketicilerin doğruluğu değerlendirememeleri bir yana, medyanın tüketici tercihlerinden çok fazla saptığını görmek zordur.

Son yıllarda medya, kablolu TV ve uydu radyodan “sosyal medya” ve bloglara değin çoğaldı. Ancak medyanın yavaş tarihsel evrimi büyüleyici bir konudur. Stromberg (2004), 1920’den 1940’a kadar radyonun rolünü, özellikle radyo ağırlıklı pazarlarda seçmenleri “eğitmek” ve seçmen katılımını teşvik etmek için nispeten verimli bir mekanizma olarak tanımlar. Gentzkow (2006), televizyonun 1970’e kadar oy kullanma üzerindeki etkisini, radyo ve gazetelerin yerini alan tüketiciler olarak tanımlamaktadır. Konuların kapsamı yerelden ulusala kaymış, bilgiye odaklanan medya da eğlenceyle “doldurulmuştur”. Sonuç olarak, özellikle yerel ve genel seçimlerde seçmen katılımı azalmıştır. Gentzkow, düşüşün yüzde 38’ini TV’ye bağlıyor. Tüm bunlar, daha düşük maliyetli bilgilerin mevcudiyetine ve sonuç olarak, özellikle sivil haklar, gelir ve eğitimdeki ilerlemelerle birlikte “daha büyük demokrasi” umutlarına rağmen olmuştur.

Daha iyi bilgi, daha fazla rekabet ve teknolojik ilerleme, daha yüksek doğruluk dâhil olmak üzere daha düşük fiyatlar ve daha yüksek kalite ile sonuçlanacaktır. Gentzkow ve Shapiro (2006), aktarılan bilgi hisse senedi fiyatları,

spor sonuçları ve hava durumu raporları gibi nispeten nesnel olduğunda, çok daha yüksek doğruluk payı bulmuşlardır. Buna karşılık, haberin kapsamı vergiler, savaş ve “iklim değişikliği” gibi daha karmaşık konularda, önemli oranda farklılık gösterir. Meseleler tartışmalı ve karmaşık olduğunda, tüketiciler subjektif haberlerle daha fazla ilgilenirler ve zaten medya da bu hizmeti sunmaya dünden razıdır.¹

Bu nedenle, rekabetin medya kaynaklarında ayrımcılığı teşvik etmesini de bekleriz. Çünkü işçiler ve mal sahipleri, kendilerini ve belirli tüketicileri memnun edecek bilgileri sağlarlar. Tüketiciler arasında oldukça kusurlu bilgiler verildiğinde, daha fazla rekabet medya kaynakları arasında daha eğimli kapsama ve ayrıma kolayca yol açabilir (Gentzkow ve Shapiro 2006). Eğer “kalite” bir şekilde (veya oldukça) subjektif ise, o zaman belirli siyasî çevrelerdeki talebi tatmin eden farklı medyaların ortaya çıkmasını bekleriz.² Bunu acı bir ironi takip eder: daha fazla medya sağlayıcısı ve daha fazla erişilebilir bilgi, daha az bilgiye ve çok daha az bilgeliğe yol açabilir.

Medyadaki müşevviklerin siyasetteki müşevvikleri yansıttığını belirtmekte fayda vardır. Vatandaşlar, politikacılar ve çıkar grupları net, güçlü ve kısa vadeli faydaları ve zor, belirsiz ve uzun vadeli maliyetleri olan politikalara tercih ederler. Benzer şekilde, güdülen politik hedeflerin yönlendirdiği mutabakattan ya da daha ince sonuçların standart cehâletinden dolayı, politika hakkında haber yapmak, bu aynı hesaplamanın kurbanı olabilir. Coyne ve Leeson (2009), medya ve hükümet (ve diğer güçlü sosyal kurumlar) arasındaki ilişkiyi, medyanın kısıtlayıcı bir bekçi köpeği ya da itaatkâr bir kucak köpeği olma potansiyeli ile ele almaktadırlar. Besley ve Prat (2006) ise hükümetin medyayı ele geçirme ve sonuçları etkileme kapasitesini modelliyorlar. İlerlemecilere göre, gazetecilerin (“suçlular”) ekonomik ayrıcalığı, siyasî yozlaşmayı ve sosyal adaletsizliği ortaya çıkarmada yardımcı olmaları beklenir. Ancak kapitalizm, medya rekabeti ve medya ayrımcılığı göz önünde bulundurulduğunda, bu beklenti boş olabilir (Boettke 2020).

1 Caplan'ın (2007: 102–8) belirttiği gibi cehâlet, şüpheli veya alaycı olmaktan ziyade mutlaka etkilenebilir anlamına gelmez. Bir konu (örn. iklim değişikliği) kişinin bilgisinin ötesindeyse, “siyasî çözümler”e yönelik şüpheliğin söz konusu olduğu düşünülebilir.

2 Burada soru şudur: Medya neden çeşitli yayınlama yöntemlerine göre ayrılmıştır? Pratikte, sol gazetelere ve televizyona hükmederken, sağ talk-radyoya hükmetmektedir. Groseclose ve Milyo (2005), düşünce kuruluşlarının medya alıntılarını analiz ederek, gazete ve TV’de yaygın bir “liberal” ideolojik eğilim tespit etmişlerdir. Lott ve Hasset (2004) ise 1991’den 2004’e kadar gazetelerde Demokrat yanlısı bir eğilim fark etmişlerdir. Muhtemelen bu sonuç, tüketicilerin okuma, araba kullanma ve TV izleme için harcadıkları zamanla bağlantılıdır. Acaba eğitimle veya diğer değişkenlerle de bağlantılı mıdır?

İrrasyonel Cehâlet

Demokrasi, en azından politik tercihlerini hayata geçirmede daha fazla keyfiliğe sahip diktatörlerin aksine, yöneticileri ve temsil ettikleri kişileri hizaya getiriyor gibi görünmektedir. Bu, demokrasinin çoğunlukla insanlara istediklerini vermesinden dolayı olabilir. Caplan (2007) bu inancı teorik gerekçelerle, anket verileri aracılığıyla ve davranışsal tutarsızlıkları gündeme getirerek reddetmektedir. Demokratik sonuçlar çok sayıda ve muhtelif şikâyetlerle karşı karşıyadır. Sıradan gözlemciler bile meselelerin daha karmaşık olduğunu bilirler. Meselâ kendinden menkul “liberaller” genellikle şaşırtıcı derecede liberal olmayan bir tarzda hareket edebilirler. Keza İsa'nın takipçileri “Düşüş”e (İnsanoğlunun cennetten dünyaya gönderilmesini- çev.) işaret ederler ve günahkâr insanların iktidarın peşinden koşmalarından ve onu kötüye kullanmalarından endişe duyarlar. Nihayet, postmodernizmin etkisi, ah-lâkî rölâtivizmde, kimlik siyasetinde ve güç arayışında bir artışa yol açmıştır.

Politikacılar halkın isteklerinden kaçarlarmı? Temsilciler, onların temsil ettikleri kişiler ve neyin “sosyal açıdan en uygun” olduğu gibi konularda temsilîyet sorunlarının çıkmasını beklemek için makul nedenler vardır. Demokrasi, rasyonel olarak câhil bir kamuoyuna karşı çıkar grupları ve politikacılar tarafından suiistimal edilebilir. Son derece kusurlu bilgilerin yarattığı boşlukta, çıkar gruplarının politikacılarla “al gülüm ver gülüm” ilişkisine girmesi için uygun zemin oluşur. Bunun ötesinde, siyasî piyasalardaki tekel gücü ve (faydalı alım satımları engelleyen) yüksek işlem maliyetleri de siyasî verimsizliğe yol açabilir. Buna karşılık, Wittman (1995), ekonomik piyasalar da dâhil olmak üzere, diğer yönetim biçimlerine kıyasla, demokratik piyasaların genellikle “verimli” olduğunu savunmaktadır.

Caplan (2007: 8) seçmenlerin aynı zamanda “irrasyonel cehâlet” sergilediklerini öne sürerek, olağan Kamu Tercih çerçevesini genişletmektedir. Ona göre seçmenler genellikle câhildirler -ve rasyonel olarak- siyaset ve kamu politikası hakkında fazla bir şey bilmemektedir. Ancak, bilmedikleri halde bildiklerini zannetmelerinden ötürü, cehâletlerinde de “irrasyonel” olabilirler. Rasyonel cehâlet, birçok seçmen üzerinde “toplanma mucizesi” ile düzeltilen rastgele hatalar anlamına gelir. Ancak seçmenlerin politika konusundaki sistemik hataları, politikayı yanlış anlamaktan ve yanlış giden şeyi bilmekten kaynaklanmaktadır.

Caplan (2007: 10-13) piyasa karşıtlığı, yabancı karşıtlığı, gözünde büyütme ve karamsarlık olmak üzere dört yaygın önyargıya işaret etmektedir. Ona göre öğrenciler rutin olarak ekonomi derslerine bu sistemsel hatalarla

girmektedir ve bunları düzeltmek de hayli zordur. Ya da Brennan'ın (2016: 121) beş yaşındaki çocuğunu tarif ettiği gibi: "O sadece cahildir oysa [öğrenciler] hatalıdır. Keaton ekonomiden pek anlamayabilir ama en azından bir merkantilist değil."

Hersh (2020), Twitter yemliklerinde gezinerek bilgilerini edinirken çok meşgul olduklarını düşünen "eğitilmiş" insanları tasvir etmektedir. Ancak bilgi (özellikle önyargılı olduğunda) bilgi veya bilgelik olmayabilir. Böyle bir cehâlet kolayca dogmatizme yol açabilir; özellikle de siyaset, birkaç politikanın soyut değerlerine vurgu yaparak, sözde hizmet eden politikacılara cazibe katan ve bilgi ve eyleme karşı oy ve söylem daha büyük bir değer verilen gündelik bir hobi veya bir tür aşiretçilik olarak uygulandığında. İnsanların, cehâleti kesinlik ve tutkuyla birleştirmesi, rahatsız edici bir şeydir. İrrasyonel cehâlet bu aşırı tepkiyi açıklar. Hâkimler buna önemli bir istisna teşkil edebilir. Rasyonel olarak câhil seçmenler, siyasî bağlılığın atanmasını isteyecekleri türden yargıçlar için bir aracı olduğundan eminlerse, parti çizgisinde oylama oldukça rasyonel olabilir.

Seçkinler, özellikle daha az eğitilmiş olanlara kıyasla, uzmanlık alanları dışındaki alanlar hakkında daha fazla şey bildiklerini düşünmeye daha yatkındırlar. Seçkinler belirli alanlarda daha fazla bilgiye sahip olsalar da, kamu politikası hakkındaki bilgileri elit olmayanlardan çok daha fazla olmayabilir ve yaptıklarından daha fazlasını bildiklerini düşünerek, yersiz bir güvene kapılabilirler. Dahası, başka bir bakış açısıyla, eğer "yıkanmamışlar" (câhiller-çev.) cehâletlerinin daha fazla farkındalarsa, elitlerin daha fazla "bilinmeyen bilinmeyenleri" olabilirken, onların daha fazla "bilinen bilinmeyenleri" olacaktır. Çünkü konu kamu politikası meseleleri olduğunda, câhil insanlar kendilerine aşırı güvenen akıllı insanlar kadar kötü olmayabilirler.

Cehâlet ve nelerin kayıtsızlığa dönüşmesi gerektiği göz önüne alındığında, neden bu kadar çok insan oy veriyor ve neden bu kadar çok kişi siyasî bilgiye (düşünmeden) yatırım yapıyor ve sonra da siyaset konusunda dogmatik davranıyor? Kişinin, propagandaya veya onaylama yanlılığına güvenmesinden ve aşiretinin akran baskısına cevap vermesinden kaynaklanan kendi cehaletinin farkında olmaması durumunu daha önce tanımlamıştık. Diğer bir ihtimal de, taraftarların takımlarıyla birlikte olması gibi, politik faaliyetlerden psişik faydalar elde etmektir: tezahürât, oylama ve boş konuşma için bazı fırsatları olan bir seyir sporu gibi.³ Her halükârda, etkileyici politika sonuçları veren böyle bir yaklaşımı tahayyül etmek zordur.

3 Seçmenlerin yanıldıklarını bilmeleri, ancak diğer daha güçlü tercihler göz önüne alındığında yine de bundan zevk almaları da mümkündür. Kişi şayet seçimlerin veya politikanın sonucunu

Popülizm ve Demokrasi

Popülizm, sıradan insanların kültürel baskılara ve kamu politikalarına verdikleri sosyal ve siyasal bir tepkidir. Popülizm, siyasette özyönetimin zirvesi olabilir. Popülistler, iktidardakiler tarafından dayatılan politik düzenlemelere karşı çıkabilir ve siyasî özyönetim uygulayarak, ekonomik ve sosyal alanlarda kendi kendini yönetme yeteneğini geliştirebilirler. Ancak popülizm de bu konuda çok yetersiz kalabilir. Cehâlet ve kıskançlıktan, paranoya ve yabancı düşmanlığına kadar bir dizi etkili özyönetim başarısızlığı tarafından kötü yöne çekilebilir. Pratikte ise popülizm, genellikle sivil ve ekonomik özgürlükleri ve özyönetimi azaltarak işler. Oysa bir demokraside “haklar” komşuların yüzde 51’i tarafından tahdit edilebiliyor veya ortadan kaldırılabilirse, devredilemez hale gelmemişler demektir.

Popülistler, “halk iradesinin” bir tezahürü olarak, seçilmiş temsilcilere karşı olumlu duygular beslerler. Ancak popülistler aynı zamanda “seçkinlerden” hoşlanmazlar ve onlara güvenmezler. Dolayısıyla seçilmişler, siyasî alanda yargıçlar, bürokratlar ve uzmanlar gibi seçilmemiş hedeflerle birlikte “halkın düşmanı” da olabilirler. Üstelik bu, yerel ve eyaletten ulusal ve uluslararası alana geçerken daha da fenalaşır. Yine de popülizm, siyasî liderlerin siyasî reform peşinde koşmalarını gerektirir. Dolayısıyla popülistler, siyasette köklü bir değişiklik vaat eden karizmatik liderleri takip etmeye mütemayildirler. Günümüzde Bernie Sanders ve Donald Trump, buna uygun iki örnektir. İronik olarak, birçok “popülist”, Başkan Trump’ın 2016’da seçmenlerin çoğunun oyunu alamamasına rağmen Seçiciler Kurulu’nu (Electoral College) kazanmasından hayli memnundu.

Değişim arayışı her zaman statükodan memnuniyetsizliği içerir ve bazıları bir alternatifin daha iyi olacağını düşünür. Popülist faaliyet, değişimin her zaman siyasal veya sosyal aktivizm yoluyla mümkün olduğu inancını ima eder. Endişeler arttıkça ve popülist çözümlerle ilgili umut azaldıkça, memnuniyetsizlik bir güçsüzlük ve umutsuzluk hissine dönüşebilir. Popülist hayal kırıklıkları bir dizi sorunu bünyesinde barındırır. Endişeler bazen yerinde bazen de yersizdir. Bu endişeler en azından, seçkinler tarafından onlara empoze edilen (veya görmezden gelinen) sıradan insanlar için istenmeyen sonuçlara ilişkin bir algı tarafından yönlendirilirler.

---

değiştiremiyorsa, kendi tercihlerini, ideolojisini ve inançlarını uygulaması mantıklıdır. Caplan (2007: 14-16) bunu, tercihleri hem seçimlerin nedeni hem de kendi içinde bir amaç olarak görme anlamında “inançlarla ilgili tercihler” şeklinde adlandırmaktadır. Bu “epistemik olarak irrasyonel olmak araçsal olarak rasyoneldir” durumudur (s. 48); üstesinden gelmesi gereken yalnızca zayıf teşvikler olduğunda, önyargıları şımartmak iyi hissettirir.

Popülizm ve Demokrasi ile İlgili Sorunlar

Riker'e (1982) göre demokrasinin üç koşulu vardır: ciddi vatandaş katılımı, önemli sosyal ve ekonomik özgürlükler ve kanun önünde eşitlik. Oy verme genellikle üçünün de merkezî faaliyeti olarak düşünülür. Zira temsil, müteakabiliyetten korkan liderleri sorumlu tutmak için yeterli etkiye sahiptir. Dolayısıyla liberal bir demokrasi, etkili bir anayasa yoluyla, çoğunluğun tiranlığından uzak durur. Bu, tipik olarak, güçler ayrılığı, bağımsız yargı, federalizm, görev süresi sınırlamaları ve düzenli seçimlerle çok kamaralı bir yasama organı gibi kurumlar sayesinde mümkün olur.

Ancak popülizm ve demokrasinin halkın iradesini somutlaştırması gerektiği düşünülüyorsa, birkaç nedenden dolayı bunlar yetersiz kalmaktadırlar. İlk olarak, popülizm ve demokrasi arasındaki varsayılan bağlantı, politik tercihler ve politika sonuçları arasında sağlam bir bağlantı olduğu varsayıldığında, indirgemecidir. En geniş anlamıyla, ne yönetimi ne de "genel refahı" neyin oluşturduğunu değerlendirmek için kesin bir kriter yoktur. Daha spesifik olarak, Riker'in (1982: 197) savunduğu gibi, "zevklerin değiştiğini bilmek bize siyasetin nasıl değiştiği hakkında hiçbir şey söylemez. . . . Zevklerin siyasî kararlara nasıl dâhil edildiğini anlamamız gerekiyor." İlaveten, stratejik oylama, sistemin doğasında vardır ancak gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi zordur (Black 1948; Riker 1982: 145-56). Ayrıca siyasî liderlerin varlığı göz önüne alındığında, modellemesi zor ama demokratik sonuçları açıklamada önemli bir değerlendirme aracı olan siyasal gündemi nasıl kontrol ettiklerini de anlamamız gerekmektedir (Riker 1982: bölümler 7-8).

İkincisi, çoğunluk oylamasının cazip ilkeleri, nadiren görülen bir durum olan yalnızca iki seçeneği varsayar. Çoğu zaman, insanlar iki seçeneğe sahip olduklarını hayal ederler, fakat bu ancak seçimlerin keyfi ve kusurlu bir şekilde kısıtlanmasından sonra olur; örneğin, iki büyük partinin hüküm sürdüğü siyasal parti sistemleri gibi. "Kendimizi ikili bir seçime zorlamamız, gerçekten birçok alternatifle yola çıktığımız ve kurumlarımızın seçimi, aralarından seçim yapabileceğimiz doğru çifte indirgediğinden asla emin olamayacağımız gerçeğini gizlememelidir" (Riker 1982: 41).⁴

Üçüncüsü, çoğunluk kuralının açıkça en iyi olduğu koşullar son derece kattır. Örneğin, spesifik faydalar "eşit yoğunluğa" sahipse, çoğunluk kuralı en yüksek net faydayı sağlayabilir. Ancak heterojen tercihlerle, çoğunluk kuralı

4 Belki de sezgisel olarak, daha güçlü siyasal partiler düşük bilgi ortamında demokrasiye yardımcı olabilirler. Rosenbluth ve Shapiro (2018), iki güçlü partiyi "evliliğe", daha zayıf partileri ise "ilişkiye" benzetmişlerdir. Bunlardan ikincisinde, seçmenler tercihlerini ifade edebilirler ancak daha sonra elde edeceklerine dair çok az fikirleri vardır.

kolayca net sosyal zarara yol açabilir. Ve tek bir konuda yeterli çıkarı olan bir seçmen, diğer tüm konularda muhalif olsa bile bir adayı veya partiyi destekleyebilir. Sonuç olarak, oy vermenin seçmen tercihlerinin gerçek bir toplamı olması muhtemel değildir (Buchanan ve Tullock 1965: 236).

Oybirliği kuralı bir kez terk edildiğinde, alternatif kurallar arasında önemli bir fark kalmaz. Lippman (1926: 404) demokrasinin tek karar verme yönteminin, kelleleri saymak olduğunu belirtir: “Söylenebilecek tek şey, ondan daha fazlası olduğudur.” Ve 49’a 51 olarak alınan kararların etik açıdan sihirli bir yanı kesinlikle yoktur: “Çoğunluk iktidarı, gücün iktidarındır. Çünkü hiç kimse en büyük çoğunluğun en büyük bilgeliğe veya en büyük erdeme sahip olması gerektiğini ciddi olarak iddia edemezken, modern sosyal koşullar altında muhtemelen en fazla iktidara sahip olacaklarını inkâr etmek mümkün değildir.”⁵

Nihayetinde, popülizm bir ideal olarak başarısız olur. “Ahlâki bir zorunluluk olarak popülizm, oylama yoluyla keşfedilen bir halk iradesinin varlığına bağlıdır. . . . Popülizm, bu nedenle, ahlâki olarak yanlış olduğu için değil, boş olduğu için başarısız olur” (Riker 1982: 239). Ne yazık ki, tüm bunlar yetersiz ve aşırı bir iktidar düzeyine işaret ediyor. Çoğunluk oyu kuralının kazanan taraftaki seçmenlerin maliyetlerin yalnızca küçük bir kısmıyla faydalar elde etmelerine izin verdiği göz önüne alındığında, özel ve sosyal marjinal maliyet arasındaki fark her zaman daha fazla iktidara meyleder. Veya başka bir açıdan şöyle de diyebiliriz: oylama genellikle olumsuz dışsallıklar yaratır. Çünkü çıkar gruplarının daha fazla iktidar, daha fazla iktidarın da daha fazla çıkar grubu doğurduğu bir “sarmal etki” potansiyeli vardır (Buchanan ve Tullock 1965: 286-87).

Dahası, popülizm kendini halk adına tiranlık olarak gösterirse (örneğin, seçimlere razı olmayı reddetmek suretiyle), demokrasiyi kısıtlayabilir ve liberalizmin aleyhine işleyebilir. Bu haliyle, popülizm demokrasiyi bile riske atabilir. Legutko (2016), okuyucuların çağdaş Batı siyasetini anlamalarına yardımcı olmak için komünizmin daha belirgin kusurlarını “liberal demokrasinin” daha incelikli kusurlarıyla karşılaştırmıştır. Sonuç olarak, her ikisinin de belirli modern tezahürlerinin genellikle benzer sâikler, mekanikler ve entrikalar tarafından yönlendirildiği ortaya çıkmıştır. Çoğu zaman “demokrasi”,

5 Lippman (1926), William Jennings Bryan'ı, bilimi teşvik eden bir başkan adayı olarak gördükten sonra, onu Scopes Davası'nda* bir avukat olarak görünce şaşırmişti. Ama sonra Bryan'ın son derece tutarlı olduğunu fark etti; eşitlikte nihai nokta olarak demokrasiye ve çoğunluk yönetimine değer veriyordu. “Bunu kesinlikle Dayton'da uyguladı ve böylece demokratik düşünceye bir hizmette bulundu. Çünkü dikkatsizce ama neredeyse evrensel olarak benimsenen bir dogmayı saçmalığa indirgemişti.” Popülizm ve Bryan hakkında daha fazla bilgi için bkz. Frank (2020: bölüm 2).

*Scopes Davası (ABD- Tennessee; 1925), bir biyoloji öğretmeni olan John Scopes'un, Darwin'in Evrim teorisini öğrettiği için yargılandığı ünlü bir davadır (Çev.).

çıkarcı gruplarının ve politikacıların “halkın en iyi çıkarları” adına yönetmelerinin kılıfı olmaktadır.

Bu itibarla, diğer her şey eşit iken, demokrasi en iyi yönetim biçimi olabilir. Ancak diğer önemli faktörlerin -özellikle etkili federalizm düzeyinde sınırlı bir hükümet, özgürlüğü teşvik eden bir anayasa ve hem özel hem de kamusal konularda eşik seviyelerinde bireysel ahlâk- haricinde, onun etkinliği başka etmenler tarafından kolayca alt edilebilir (Holcombe 2021).

Popülizm, Antipopülizm, Paranoya ve Kıyamet Teorileri

Popülizm kudretli dış güçlere odaklanmasıyla, kıyamet ve komplo teorilerine hayranlığa kadar uzanabilir. Hıristiyanlık, Vahiy kitabında kıyametiyle ünlüdür. Ancak bugün, Covid-19, “iklim değişikliği” ve gelir eşitsizliğinden, QAnon ve küreselleşmeden kaynaklanan ekonomik bozulmaya kadar seküler eskatolojik kaygılar baskındır. Bunlar, her yerde bulunan sosyal medya, tartışmalı siyaset tedarikçileri ve 7/24 kablolu “haberler” tarafından beslenmektedir. Umutsuzluk ve yüksek riskler endişeyi, gerilimi, retorik ve nezaket kaybını artırır. En önemlisi de “politik doğruluk”, liberal olmayan “fesih kültürü»ne kadar genişlemiş durumdadır.⁶

Hofstadter (1952: 3), Amerikan siyasî tarihi boyunca “ateşli abartı, şüphe ve komplo fantezisini” tanımlarken, örneklerini popülizm ve nativizm ile bağdaştırdığı hareketler olarak Masonlardan merkez bankalarına, oradan Katoliklere ve komünistlere değin detaylandırmaktadır. 1930’lardan beri uzak yerlerdeki insanlara daha fazla siyasî güç terettüp ettikçe ve hem toplum hem de ekonomi daha karmaşık ve rekabetçi hale geldikçe, bu eğilimin arttığını ileri sürmektedir. Bu, kıyamet teorilerinin hızlı sosyal ve ekonomik değişim ortamında ortaya çıktığını iddia eden Cohn’u (1957) hatırlatmaktadır. İnsanlar, özellikle mücadele halindeyseler medya, politikacılar ve kültürdeki seçkin şahsiyetler de dâhil olmak üzere, muktedirler tarafından mahrumiyete terk edilmiş hissine kapılırlar.

Hayatın karmaşıklığını çözemediğinizde ve neden-sonuç gibi görünen ilişkileri anlamadığınızda, batıl inançlar ve anlatılar mantıklı açıklamalar gibi gözükür. Gizlilik ve bağımsızlık endişesi, atanmış ve seçilmemişlere,

6 “Kimlik siyaseti” nedeniyle riskler de daha yüksektir. Joustra ve Wilkinson’a (2016: 108–11) göre “tanınma politikasının” “bugün siyasî söylemimizin temel bir özelliği haline gelmiştir. . . . Eşit tanınma politikası merkezî ve önemlidir. Bu, politik olarak doğru dil hakkındaki tartışmalara da yansıyor çünkü özünde tanıma politikasının çoğu sadece yasanın benim hakkımda ne söylediğiyle değil, aynı zamanda toplumun benim hakkımda ne söylediğiyle de ilgilidir.”

Federal Rezerv'e ve yargıçlara, Derin Devlet'e ve Birleşmiş Milletler'e karşı komplocu bir bakış açısı geliştirme eğilimindedir.

Hofstadter (1952) bunu popülizme bağlar ama antipopülizm apokaliptik düşüncenin başka bir biçimini oluşturur. Walker (2013) bu tür paranoyalara uç nokta olarak görmeye karşı uyarıyor. Ona göre aksine, o eğitimliler arasında bile yaygın ve etkili bir güçtür. Bu nedenle, Hofstadter'in görüşünü "anti-popülist kaygı . . . bir tür elit histerisi" olarak tanımlıyor (s. 22). Birçoğu "demokrasiyi yaymak" ve "dünyayı demokrasi için güvenli hale getirmek" istemekte ama aynı zamanda demokrasinin ve popülizmin ülkemizi nereye götürebileceği konusunda endişe duymaktadırlar. Meselâ Frank (2020), reforma karşı ebedi, antipopülist bir savaşın "karamsar tarzına" işaret ediyor. Burada "popülist", saygın ve yüksek eğitimli kişilere bir hakarettir: "Güruh mantığı'nın tek kelimelik bir çağrışımı, büyük bir azgın canavar olarak halktır. . . . O kaosa karşı düzen, cehalete karşı eğitim, arzuya karşı şuur, bağnazlığa karşı aydınlanma, barbarlığa karşı kültür savaşıdır" (Frank 2020: 2-3).⁷

Bugün siyasî odak büyük ölçüde sola karşı sağ, "liberal"e karşı "muhafazakar" ya da Demokrat'a karşı Cumhuriyetçi şeklindedir. Ancak asıl bölünme pekâlâ popülist ile antipopülist, elit ile sıradan insan, eğitimsiz grup ile rafine ve eğitimli, uzmanlara güvenmeye karşı otoriteye düşkünlük ve kontrolü kaybetme korkusuna karşı kontrol altında olma arasında olabilir. Mevcut şartlarda, bunu Trump destekçileri ve Trump karşıtları olarak tahayyül edebiliriz. Hatta bu, "Trump karşıtlarının karşıtları" (Trump'ın hayranı olmayıp onun "seçkin" muhaliflerinden daha çok rahatsız olanlar) şeklinde de düşünülebilir. Landes (2011: 229) elitlerin elit olmayanlara tepeden bakmalarının zorunlu olmadığına dikkat çekmekte ve şöyle demektedir: "Sorun, elitlerin var olup olmadığı değil, onların sıradan insanlarla nasıl etkileşime girdikleridir. Yine elitlerin yozlaşmış yozlaşmadıkları değil, bir yönetimin yozlaşmayı düzeltmek için hangi mekanizmaları geliştirdiğidir"

Frank (2020: 2-7) popülizme bu muhalefeti hicivli bir şekilde "sıradan halk, uzmanlardan ve bu arada gerçekliğin kendisinden bağımsızlığını ilân etti" şeklinde tanımlıyor. Ona göre popülizmdeki "trajik kusur", "halkın halk

7 Frank (2020: 9–13, 19–31), Halk Partisi tarafından 1891'de Kansas'ta bir trende, kırsal/kentsel emeğin ortak düşmanlarına (ağgözlü bankacılar, yozlaşmış politikacılar, demiryolu baronları ve emtia tüccarları) dayalı olarak "popülist" teriminin icadını detaylandırıyor. Popülizmin sloganı şudur: "Herkes eşit haklar vardır; hiç kimseye özel ayrıcalıklar yoktur." Ancak popülizmin her zaman iki anlamı olmuştur: "Tarafdarlarının anladığı şekliyle, sıradan emekçilerin demokratik ekonomik reformlar talep ettiği bir hareket olarak Popülizm. Ve aleyhindekilerin tanımadığı şekliyle, demagogların itibarsızlara önderlik ettiği, temelsiz bir kızgınlığın tehlikeli hareketi olarak Popülizm . . . Dünyanın Müesses Nizamı, Popülist isyanı işte böyle karşıladı ve aynı düzen, popülizm hakkında halâ böyle düşünmektedir" (s. 13).

tarafından, halk için yönetilmesi idealinin gerçek, mevcut insanların cehâletini hesaba katmamasıdır.”

İlerlemeciler ve Popülistler

İlerlemeciler ve popülistler arasındaki ilişki daha karmaşıktır. İlerlemeciler, hükümet aktivizmi konusunda nispeten iyimserdirler. Sosyal hedeflere ulaşmak için siyaseti şekillendirerek, ekonomik faaliyetleri düzenlemek istemektedirler. Bunda, yönetimin en azından kendi kontrolleri altındayken, nispeten müşfik ve bilgili olacağını varsayıyorlar. Ayrıca, en azından teoride popülizm, yerel yönetim, seçilmiş yargıçlar ve diğer doğrudan demokrasi biçimleri (örneğin, referandum, geri çağırma ve seçmen inisiyatifleri) hakkında müspet bir görüşe sahiptirler. Ortalama vatandaş hükümet üzerinde daha fazla etkiye sahip olmalıdır. Eğer öyleyse, hükümet halkın taleplerine daha duyarlı olacaktır. Bu, insanların özel çıkarlara, profesyonel politikacılara, siyasî patronlara ve yozlaşmış yönetime karşı reform çağrısında bulunurken, liderleri sorumlu tutan enerjik taban hareketlerine yol açacaktır.

Ancak bu sonuç, politika ve siyaset konusunda eğitilmiş bir genel kamuyu gerektirir. Demokrasiyi uygulayacak olanlar yetkin, bilgili ve genel refahı düşünen kişiler olmalıdır. Bu, tam da bir Catch-22 (karşılıklı olarak çelişen veya bağımlı koşullar nedeniyle kaçışı olmayan bir ikilem –çev.) durumuna yol açar. Şöyle ki, insanlar (henüz) bu hedeflere ulaşmanıza yardımcı olacak kadar donanımlı değilken, bu tür reformları nasıl başaracaksınız? Câzip bir seçenek, bu ara dönemde iktidarı, bilgili ve (umulur ki) hayırsever bir yönetici seçkine tevdi etmektir.

Merkezî siyasal kararların eğitilmiş uzmanlar tarafından alınması ve yerel iktidarın sınırlandırılması, şimdilik daha iyi olabilir. Ama aynı zamanda eğitilmiş uzmanlar yönetimi halktan daha izole ve iktidarın kötüye kullanılmasına daha yatkın hale getirmektedirler. Bu da en azından kısa vadede demokrasi arayışına ters düşmektedir.⁸

Daha Çok Demokrasi mi?

Oakeshott (1955: lxiv) siyaseti “ruhu yozlaştıran ve zihni yoran . . . ikinci sınıf bir faaliyet biçimi” olarak tanımlamıştır”. Özellikle diğer sivil özgürlüklerle mukayese edildiğinde oy verme, çoğu birey için münhasıran kıymetli

8 Codevilla (2020) şöyle diyor: “İlerlemeci eleştiri, ahlâkî bir temel sağlar: Amerikan halkının kendi tercihlerine düşkünlüğü, . . . akla gelebilecek her lâik günaha yol açmıştır: ırkçılık, cinsiyetçilik ve açgözlülük.” İlk görünüşü itibarıyla, bu öjeni ve Yasak’ın arkasındaki muharrikitti. Daha sonraları, politika paternalizminin diğer biçimleri olarak “siyasî doğruculuk” ve “kültürü feshetme”ye dönüştü.

değildir. Siyasete hiç vakit ayırmıyaydık, muhtemelen hayat daha iyi olurdu. Ve eğer insanları genel olarak siyasete ve özel olarak da oy kullanmaya aşırı önem atfedecek derecede gerçeklikten uzaklaştırıyorsa, siyaset insanların enerjilerini heba ediyor demektir.

Legutko (2016), komünizmin ve liberal demokrasinin yoğun bir siyasallaşma ürettiklerini belirtmektedir. İronik olarak, demokrasinin öne çıkan hedeflerinden biri de katılımın miktarını ve düzeyini artırarak, hayatı daha politik hale getirmektir. Talisse (2019: 4) bunu “belki de sürekli göz önünde olduğu için gözden kaçan bir demokrasi sorunu” olarak tanımlamaktadır.

Bir derece meselesi olduğunda, demokrasi genellikle 0/1 olarak tasavvur edilir. Demokrasi süreç açısından, saf demokrasiden (örneğin, antik Atina, New England kasaba toplantıları ve İsviçre’deki kantonlar) muhtelif terkipler yoluyla cumhuriyetçiliğe dek uzanır. Sonuçlar açısından ise kararların alınması, oybirliği ile çoğunluk kuralı arasında değişir. Bununla birlikte, faydaları ne olursa olsun, nihâf tahlilde yönetim, politik hedeflerine ulaşmak için cebri (zorlamayı) bir araç olarak kullanmakla ilgili bir faaliyettir.

Demokrasi, benzersiz bir şekilde âdil veya etkili bir yönetim biçimi değildir. Elbette iyi sonuçlarla ilişkilidir ancak bu ilişki nedensel olsa bile, demokrasi düzeyini azaltarak (veya artırarak) daha iyi yönetim elde edilebilir. Demokrasinin zayıflıklarının kabul edilmesi ve ardından da “demokrasinin zayıflamasına” ilgi duyulması, genellikle diktatörlüğe davetiye olarak yorumlanır. Ancak daha az demokrasi, daha az yönetim aktivizmine ve dolayısıyla daha fazla piyasaya ve daha fazla özgürlüğe yol açabilir.

Demokrasiye aşırı ihtiram, faydalarını görüp kusurlarını görmezden gelen bir perestiş biçimi olan “demokratik zaferciliğe” (Brennan 2016: 7) dönüşebilir. Caplan (2007: 186) başkan adayları Al Smith’ten şu alıntıyı yapıyor: “Demokrasinin tüm hastalıkları daha fazla demokrasi ile tedavi edilebilir.” Pek çok insan, genel olarak yönetim aktivizmi ve özel olarak da demokrasi açısından “köktenci”dir. Onlara göre yönetime ve demokrasiye olan inancı yanlışlamak, pratikte mümkün değildir.

Rasyonel ve irrasyonel cehâlet göz önüne alındığında, demokrasiye ve iktidar aktivizmine olan inancı sürdürmek zordur. İyi haber, her bireyin çok az etkisi olması ve hiç kimsenin oyunun belirleyici olmamasıdır. Kötü haber ise çoğunluk kuralının sonucunun maliyetli olabilmesidir. En önemlisi de olumsuz bir dışsallık olarak oy kullanmak, etik meşruiyet sorularını gündeme getirmektedir. Brennan’ın (2016: xiii) belirttiği gibi, nasıl oy kullanıldığı,

kullanılan oydan daha önemlidir.⁹ Büyük ölçüde cahil insanlar, cebir kullanımını teşvik etmek için iktidar entrikalarını kullanmaya ne zaman teşvik edilmelidir veya buna izin verilebilir mi?

Epistokrasiye* Çağrı mı?

Her ne kadar demokrasi, sadece muayyen bir çerçevede en iyi sistem olsa da, demokratik katılım marjını daraltmak suretiyle sonuçları iyileştirmek mümkündür. Popülistler muhtemelen bunu hoş karşılamayacak olsa da antipopülistler, ilerlemeciler ve diğerleri için bu gayet tabii iyileşmenin bir yolu olabilir.

Jones (2020) siyaseti bir üretim türü olarak tanımlamakta ve sonuçlarını iyileştirmek için sürecinin kolayca değiştirilebilmesinin nedenlerini açıklamaktadır. Bu görüşünde, artan kazanımlarla “eşik” bir demokrasi düzeyinin önemini savunan Murray (1988: 55-58) ile benzerlik arz etmektedir. Ya da Jones’un argümanını Laffer eğrisinin bir versiyonu olarak düşünün; çünkü kamu politikası analistleri demokratik yönetim içinde mutluluk noktaları aramaktadırlar.

Gözlemciler monarşinin, oligarşinin ve demokrasinin artılarını ve eksilerini uzun zamandır görmüşler ve en iyi stratejinin bunların bir karışımı olabileceğini öne sürmüşlerdir. Hoppe (1995) monarşiyi, demokratik liderlerin aksine, mülkiyet haklarının verimlilik avantajlarını haiz sahiplik olarak tanımlar. Kurucu Atalar, demokrasi de dâhil olmak üzere tüm siyasî sistemlere büyük bir şüpheyle yaklaşmış ve zayıflıklarını azaltmak için karmaşık bir siyasî sistem tasarlamışlardı. Bu itibarla, yönetim sistemimiz monarşi (başkanlık yoluyla), aristokrasi (Senato ve yargı yoluyla) ve demokrasi (Meclis aracılığıyla) arasında bir dengedir. Dolayısıyla, monarşinin tiranlığa ve aristokrasinin de oligarşiye dönüşebilmesi gibi, kolaylıkla “çok fazla” demokrasi (güruh yönetimine gerileyiş) söz konusu olabilir. Jones (2020), görünüşte düzeltilebilir olan rahatsız edici demokratik sonuçları ayrıntılarıyla anlatıyor: senatörlerin seçimlere yakın fırsatçı davranışları, şişirilmiş harcamalar, milletvekillerinin kendi seçim bölgeleri için ödenek ayarlama uyanıklıkları ve başkanlık pazarlığı ve değişken eyaletlerdeki seçimler hatırına çözümlenen anlaşmazlıklar gibi.

9 Brennan'ın (2016) kitabının çerçevesi, üç tür vatandaş tanımı yapmaktadır: câhil Hobbitler, irrasyonel Holiganlar ve hoşgörülü, bilgili, analitik Vulkanlar (s. 4-5). İlerlemeci düşünce hattını izleyerek, demokrasinin “aretaik” (eğitmek ve aydınlatmak için); araçsal (amaçlara ulaşmak için); ve / veya içsel (kendinden bir amaç) olarak benimsenebileceğini belirtmektedir (s. 7). John Stuart Mill'in siyasal katılmanın insanları daha akıllı ve daha asil yapacağına dair umutlu hipotezinden alıntı yapar. Ama maalesef eğitimin kazanımları en iyi ihtimalle minimum düzeydedir. Ve veriler, büyük ölçüde artan bilgi mevcudiyetine rağmen umut verici değildir (s. 24, 30).

*Epistokrasi, Antik Yunancadaki bilgi anlamındaki “episteme” ile iktidar anlamındaki “cratia” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen bir kelime olup, “bilgilerin iktidarı” anlamına gelir (çev.).

Jonas, (bu olumsuz sonuçları bertaraf etmek için –çev.) siyasi etkiden azâde bir yapı tavsiye ediyor. Bu da daha az seçim, bağımsız merkez bankası, seçilmemiş yargıçlar, atanmış düzenleyiciler ve yetkililer ve vergi politikasından sorumlu eğitilmiş bağımsız kişilerle mümkün olabilir.¹⁰ Caplan (2007), seçmen yeterlilik sınavlarını (sürücü ehliyetinde olduğu gibi), oy kullanma uygulamasını teşvik etmemeyi (veya desteklememeyi) ve ekonomistleri sınırdaki insanları eğitmek için ellerinden geleni yapmaya devam etmeye teşvik etmeyi savunmaktadır. Brennan (2016), daha az demokrasi ve daha fazla “epistokrazi” -elitlerin daha yüksek derecede yönetimini – savunusu yapmaktadır. Bilgi testleri, daha az seçmene daha fazla yetki ve eğitime daha fazla teşvik vermek gibi uygulamaları, ayrıca bilgili insanların kötü yasaları ilga etmeleri için de epistokrat veto yetkisini savunmaktadır.¹¹

Sonuç

James Scott (1999), mağrur bir devlet için dört şartın gerekli olduğunu savunmaktadır. Birincisi, onun orijinal faaliyet konusunu oluşturan “doğa ve toplumun idari düzeni”dir. Modern teknoloji ve aktivist yönetim bunu hal-i hazırda kolayca ulaşılabilecek hale getirmiştir. İkincisi, bilim, teknoloji ve yönetim yoluyla ilerlemeye duyulan güven anlamında “yüksek modernist bir ideoloji”dir. Bu, anti-popülist eğilimi ve iktidarı ele geçirmek için demokrasiyi kullanma konforu da dâhil olmak üzere, ilerlemeci ideoloji ile uyumludur. Üçüncüsü, tercih edilen yaşam vizyonlarını uygulamak için yönetimin ağırlığını kullanmaya istekli otoriter bir devlettir. Yönetimin büyümesi, Scott’ın dördüncü koşuluyla birlikte bunu giderek daha mümkün hale getiriyor: Planlarını uygulamak isteyen devlet için zayıf bir sivil toplum (aile, din ve sivil örgütler) faydalıdır.

¹⁰ Jones (2020: bölüm 9), yüzde 50 daha az demokrasiye rağmen harika sonuçları olan Singapur’u, ikna edici bir örnek olarak göstermekte, ayrıca teknokrazi, seçkinler ve nesnel / bilgili araçlara vurgu yapan epistokrasinin ve İlerleme Çağının bir kuzeni olup veri ve algoritma yönetimi anlamına gelen “algokrazi”yi tartışmaktadır. California’nın demokrasi tutkusu burada da dikkat çekiyor. Kaliforniya, 1911’de ilerici Vali Hiram Johnson yönetiminde demiryolu tekeline, tekelciliğe ve adam kayırmacılığına karşı (referanslar, geri çağırma seçimleri ve girişimler dâhil) yüksek demokrasiyi benimsemiştir. 1978’deki Önerge 13* ile demokrasi irtifa kazanmıştır. Ondan beri, California suçluların oy kullanmasına izin vermiş ve kazanan her şeyi alır seçimleri, süper delegeler ve açık ön seçimler gibi unsurları sisteme ilave etmiştir.

*Önerge 13, 1978’de inisiyatif süreci yoluyla yürürlüğe giren Kaliforniya Anayasası’nın bir değişikliği olup, mülk vergisinin düşürülmesini ihtiva etmektedir (çev.).

¹¹ Brennan (2016), tıp etiği bağlamında bilgilendirilmiş rızanın önemine (s. 78-85); beceriksiz Kral Carl’ın iyi (ama fazlasıyla kifayetsiz) niyetlerine (s. 144-47, 243); olumsuz bir dışsallık olarak oy kullanmaya (bunu sübvansetmemeyi; düzenlemeyi ve sınırlamayı düşünün); ve keyfi yaş kısıtlamalarına (neden bilgili 17 yaşındaki bir kişi oy kullanamazken 18 yaşındaki câhil bir kişinin oy kullanmasına izin verilsin?) dikkat çeker.

Demokrasi, elimizdeki en iyi yönetim biçimi olabilir; ancak aynı zamanda kolaylıkla yetersiz sonuçlara da yol açabilir. Bu, özellikle ilerlemeci bir ideoloji, ticareti kısıtlamaya odaklanan bir popülizm, özel çıkarlar tarafından yönlendirilen iyi niyetler veya devletperestlik (devlete kutsiyet atfedercesine aşırı bağlılık –çev.) durumlarında geçerlidir. Demokrasi, sosyal olarak uygulanabilir olması için, F. A. Hayek’in (1960) “bir özgürlük anayasası” dediği şeyle sınırlandırılmalıdır. Etkili bir federalizmin, bağımsız bir yargının ve özgürlüğü destekleyen bir anayasanın eşlik ettiği sınırlı hükümet olmadığı sürece demokrasi nimeti, karman çorman bir verimsizlik, yolsuzluk, yetersizlik ve adaletsizlik düzenine dönüşebilir.

Kaynakça

- Baron, D. (2006) “Persistent Media Bias.” *Journal of Public Economics* 90 (1–2): 1–36.
- Besley, T., and Prat, A. (2006) “Handcuffs for the Grabbing Hand? Media Capture and Government Accountability.” *American Economic Review* 96 (3): 720–36.
- Black, D. (1948) “On the Rationale of Group Decision Making.” *Journal of Political Economy* 56 (1): 23–34.
- Boettke, P. (2020) “A Public Choice Warning about Media.” Available at www.aier.org/article/a-public-choice-warning-about-media (April 27).
- Brennan, J. (2016) *Against Democracy*. Princeton N.J.: Princeton University Press.
- Buchanan, J. M., and Tullock, G. (1965) *The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Caplan, B. (2007) *The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies*. Princeton N.J.: Princeton University Press.
- Codevilla, A. (2020) “Revolution 2020.” Available at www.americanmind.org/salvo/revolution-2020 (September 23).
- Cohn, N. (1957) *The Pursuit of the Millennium: Revolutionary Millenarians and Mystical Anarchists of the Middle Ages*. London: Oxford University Press.
- Coyne, C., and Leeson, P. (2009) *Media, Development, and Institutional Change*. Cheltenham, England: Edward Elgar.
- Frank, R. (2020) *The People, No: A Brief History of Anti-Populism*. New York: Metropolitan Books.
- Gelman, A.; Silver, N.; and Edlin A. (2012) “What Is the Probability Your Vote Will Make a Difference?” *Economic Inquiry* 20 (2): 321–26.
- Gentzkow, M. (2006) “Television and Voter Turnout.” *Quarterly Journal of Economics* 121 (3): 931–72.
- Gentzkow, M., and Shapiro, J. (2006) “Media Bias and Reputation.” *Journal of Political Economy* 114 (2): 280–316.
- Groseclose, T., and Milyo, J. (2005) “A Measure of Media Bias.” *Quarterly Journal of Economics* 120 (4): 1191–237.
- Hayek, F. A. (1960) *The Constitution of Liberty*. Chicago: University of Chicago Press.

- Hersh, E. (2020) "College-Educated Voters Are Ruining American Politics." *The Atlantic* (January).
- Hofstadter, R. (1952) "The Paranoid Style in American Politics." In *The Paranoid Style in American Politics and Other Essays*, 3–40. New York: Vintage Books.
- Holcombe, R. (2021) "The Complex Relationship between Democracy and Freedom." *Independent Review* 25 (4): 617–34.
- Hoppe, H. (1995) "Political Economy of Monarchy and Democracy." *Journal of Libertarian Studies* 11 (2): 94–121.
- Jones, G. (2020) *10% Less Democracy: Why You Should Trust Elites a Little More and the Masses a Little Less*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- Joustra, R., and Wilkinson, A. (2016) *How to Survive the Apocalypse: Zombies, Cylons, Faith, and Politics at the End of the World*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans.
- Kolko, G. (1963) *The Triumph of Conservatism: A Reinterpretation of American History, 1900–1916*. New York: Free Press.
- Landes, R. (2011) *Heaven on Earth: The Varieties of Millennial Experience*. New York: Oxford University Press.
- Legutko, R. (2016) *The Demon in Democracy: Totalitarian Temptations in Free Societies*. New York: Encounter Books.
- Lippman, W. (1926) "Why Should the Majority Rule?" *Harpers* 152 (March): 399–405.
- Lott, J., and Hassett, K. (2004) "Is Newspaper Coverage of Economic Events Politically Biased?" *Public Choice* 108: 160–65.
- Mitchell, A.; Jurkowitz, M.; Oliphant, B.; and Shearer, E. (2020) *Americans Who Mainly Get Their News on Social Media Are Less Engaged, Less Knowledgeable*. Washington: Pew Research Center.
- Mullainathan, S., and Schleifer, A. (2005) "The Market for News." *American Economic Review* 95 (4): 1031–53.
- Munger, M. (2008) "Blogging and Political Information: Truth or Truthiness?" *Public Choice* 134: 125–38.
- Murray, C. (1988) *In Pursuit of Happiness and Good Government*. New York: Simon and Schuster.
- Oakeshott, M. (1955) "Introduction." In Thomas Hobbes, *Leviathan*. Oxford: Basil Blackwell.
- Riker, W. (1982) *Liberalism against Populism: A Confrontation between the Theory of Democracy and the Theory of Social Choice*. Prospect Heights, Ill.: Waveland Press.
- Rosenbluth, F., and Shapiro, I. (2018) *Responsible Parties: Saving Democracy from Itself*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Scott, J. (1999) *Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Stromberg, D. (2004) "Radio's Impact on Public Spending." *Quarterly Journal of Economics* 119 (1): 189–221.
- Talisse, R. (2019) *Overdoing Democracy: Why We Must Put Politics in Its Place*. New York: Oxford University Press.
- Walker, J. (2013) *The United States of Paranoia*. New York: Harper Collins.
- Wittman, D. (1995) *The Myth of Democratic Failure: Why Political Institutions Are Efficient*. Chicago: University of Chicago Press.